

Metode istraživanja

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

TEORIJA JAVNOSTI

DOC.DR ZLATKO VUJOVIĆ

Uvod u metode istraživanja

- Istraživanje pruža osnovu za donošenje utemeljenih odluka u javnim politikama.
- Fokus: Razumijevanje konteksta, analiza podataka, donošenje preporuka.

Ciljevi istraživačkih metoda

- Primarni ciljevi:
 - Sistematsko prikupljanje podataka.
 - Razumijevanje i objašnjenje složenih društvenih fenomena.
 - Unapređenje procesa donošenja odluka.
- Sekundarni ciljevi:
 - Validacija postojećih teorija.
 - Razvijanje novih pristupa.

Pregled metoda istraživanja

- Metode su podijeljene na kvantitativne i kvalitativne.
 - Kvantitativne metode pružaju numeričke podatke i statističku analizu.
 - Kvalitativne metode omogućavaju dubinsko razumijevanje konteksta i značenja.

Analiza sadržaja

- Sistematsko proučavanje komunikacijskih materijala.
- Primjeri: Analiza govora političara, novinskih članaka, vladinih dokumenata.
- Cilj: Identifikacija ključnih tema, frekvencija pojmova i tonova komunikacije.

Analiza sadržaja (kvantitativna)

- Metodologija:
 - Kodiranje pojmova i kategorija.
 - Statistička obrada učestalosti.
- Prednosti: Objektivnost, mogućnost poređenja velikih setova podataka.
- Primjer: Analiza učestalosti riječi "reforma" u političkim govorima.

Analiza sadržaja (kvalitativna)

Kvalitativna analiza sadržaja

- Fokus na značenju i ton komunikacije.
- Metod: Identifikacija obrazaca kroz tematsko kodiranje.
- Prednosti: Omogućava dublji uvid u kompleksne fenomene.
- Primjer: Analiza retorike lidera tokom izbornih kampanja.

Dokumentarna i arhivska analiza

- Prikupljanje podataka iz pisanih i digitalnih dokumenata.
- Primarni izvori: Originalni zapisi, zakoni, vladini izvještaji.
- Sekundarni izvori: Analize i interpretacije.
- Tercijarni izvori: Enciklopedije, baze podataka.

Komparativna metoda

- Upoređivanje fenomena u različitim kontekstima.
- Cilj: Identifikacija sličnosti i razlika, razumijevanje specifičnih okolnosti.
- Primjer: Poređenje sistema socijalne zaštite u Evropi.

Komparativna metoda (prednosti)

- Identifikacija najboljih praksi.
- Razumijevanje različitih pristupa sličnim problemima.
- Izazovi: Identifikacija uporedivih slučajeva.

Posmatranje

- Direktno praćenje događaja i ponašanja.
- Vrste: Strukturisano i nestrukturisano posmatranje.
- Primjer: Analiza ponašanja glasača na biračkim mjestima.

Posmatranje (strukturisano)

- Jasno definisani kriterijumi i obrasci za bilježenje.
- Prednosti: Objektivnost i uporedivost podataka.
- Primjer: Praćenje toka javnih protesta.

Anketa i ispitivanje javnog mnjenja

- Jedna od najčešće korišćenih metoda u društvenim naukama.
- Koristi se za prikupljanje podataka o stavovima, mišljenjima i ponašanju.
- Primjeri primjene: Predizborna istraživanja, evaluacija javnih politika.

Dizajn anketnog istraživanja

- Ključni elementi:
 - Cilj istraživanja.
 - Izbor uzorka.
 - Formulacija pitanja.
 - Metod prikupljanja podataka (telefon, internet, licem u lice).

Tipovi istraživanja u anketama

- Popis: Pokriva cijelu populaciju.
- Uzorkovanje: Fokus na reprezentativni uzorak.
- Longitudinalne ankete: Prate iste učesnike tokom vremena.
- Cross-sectional ankete: Analiza različitih grupa u jednom trenutku.

Formulacija pitanja

- Jasna i nedvosmislena pitanja.
- Tipovi:
 - Otvorena pitanja: Omogućavaju detaljne odgovore.
 - Zatvorena pitanja: Ograničeni izbor odgovora.
- Primjer: "Da li podržavate ovu reformu? (Da/Ne/Ne znam)"

Uzorkovanje

- Tehnike uzorkovanja:
 - Slučajno: Slučajan izbor učesnika.
 - Stratifikovano: Reprezentacija podgrupa.
- Primjer: Istraživanje mišljenja mladih u urbanim i ruralnim područjima.

Veličina uzorka

- Direktno utiče na validnost i pouzdanost rezultata.
- Primjer: Za populaciju od 1 milion ljudi, reprezentativni uzorak bi mogao biti 1.000 ispitanika.

Problemi neodaziva

- Utiču na validnost rezultata.
- Uzroci: Nedostatak vremena, nepovjerenje u istraživanje.
- Rešenja: Povećanje motivacije učesnika, objašnjenje važnosti ankete.

Analiza rezultata ankete

- Koraci:
 - Čišćenje podataka.
 - Statistička analiza.
 - Interpretacija rezultata.
- Primjer: Analiza promjene stavova birača tokom kampanje.

Problemi neodaziva

- Utiču na validnost rezultata.
- Uzroci: Nedostatak vremena, nepovjerenje u istraživanje.
- Rejsenja: Povećanje motivacije učesnika, objašnjenje važnosti ankete.

Prednosti i ograničenja ankete

Prednosti

- Pristup velikom broju ispitanika.
- Relativno niska cijena (u poređenju recimo na popis).
- Jednostavna analiza kvantitativnih podataka.

Ograničenja

- Rizik od pristrasnosti (npr. formulacija pitanja).
- Problemi s reprezentativnošću uzorka.
- Nisko učešće može smanjiti validnost.

Intervju

- Intervju je ključna metoda prikupljanja podataka direktno od ispitanika.
- Koristi se za dobijanje detaljnih informacija o mišljenjima, stavovima i iskustvima.
- Pogodan za istraživanja koja zahtijevaju dubinsko razumijevanje.

Vrste intervjuja

- Strukturirani intervju: Standardizovana pitanja, ista za sve učesnike.
 - Prednosti: Lako poređenje odgovora.
 - Primjer: Intervju za statističko istraživanje.
- Nestrukturirani intervju: Fleksibilan, vođen interesovanjem ispitanika.
 - Primjer: Razgovori sa ekspertima.
- Polustrukturirani intervju: Kombinacija prethodna dva pristupa.

Intervjuisanje elita

- Metoda usmjerena na razgovor s osobama koje imaju specifično znanje ili moć.
- Izazovi: Poteškoće u dostupnosti učesnika.
- Primjena: Istraživanja o donošenju odluka na visokom nivou.

Fokus grupe

- Metoda koja podrazumijeva diskusiju u malim grupama na unaprijed zadatu temu.
- Koristi se za generisanje novih ideja, evaluaciju stavova i analizu mišljenja.
- Primjer: Stavovi građana o lokalnim javnim politikama.

Fokus grupa (organizacija)

- Koraci:
 - Definisane ciljeve i okvirnih tema.
 - Odabir učesnika (reprezentativnih za populaciju).
 - Priprema pitanja i moderacija diskusije.

Fokus grupa (upravljanje)

- Uloga moderatora: Osigurava fokusiranost na temu i uključivanje svih učesnika.
- Tehnike moderacije:
 - Postavljanje podsticajnih pitanja.
 - Sprečavanje dominacije pojedinaca u grupi.

Fokus grupa (analiza rezultata)

- Koraci:
 - Transkripcija snimljenih diskusija.
 - Tematska analiza i identifikacija obrazaca.
- Primjena: Kvalitativna procjena mišljenja o novim zakonima.

Korišćenje interneta u istraživanju

- Internet omogućava pristup širokom spektru podataka.
- Metode:
 - Online ankete.
 - Praćenje društvenih mreža za identifikaciju trendova.
- Primjeri: Digitalna kampanja javnog mnjenja.

Etika u istraživanjima

- Ključni principi:
 - Poštovanje privatnosti učesnika.
 - Transparentnost u načinu prikupljanja i obrade podataka.
 - Pristanak učesnika.
- Primjena: Istraživanja koja uključuju osjetljive teme.

Validacija podataka

- Proces provjere tačnosti i pouzdanosti prikupljenih podataka.
- Metode:
 - Triangulacija (korišćenje više izvora podataka).
 - Provjera kod ispitanika (member checking).
- Primjer: Verifikacija rezultata anketa kroz intervju.

Ograničenja metoda istraživanja

- Mogući izazovi:
 - Pristrasnost istraživača ili učesnika.
 - Nedostatak resursa i vremena.
 - Problemi s dostupnošću podataka.
- Strategije: Kombinacija metoda za smanjenje grešaka.

Uporedni pregled istraživačkih metoda

Metoda	Tip istraživanja	Prednosti	Ograničenja	Primjer primjene
Kvantitativna analiza	Kvantitativno	Objektivnost, mogućnost poređenja velikih skupova podataka	Nedostatak konteksta, ograničen uvid u značenja	Analiza učestalosti riječi "reforma" u govorima
Kvalitativna analiza	Kvalitativno	Dubinsko razumijevanje značenja i konteksta	Manja objektivnost, teže poređenje podataka	Analiza retorike lidera tokom kampanja
Dokumentarna analiza	Kvalitativno/ Kvantitativno	Detaljan uvid u istorijske podatke	Ograničenost dostupnim izvorima	Analiza zakonskih dokumenata
Komparativna metoda	Kvalitativno	Identifikacija najboljih praksi i razlika	Poteškoće u identifikaciji uporedivih slučajeva	Poređenje socijalne zaštite između zemalja
Posmatranje	Kvalitativno	Direktan uvid u ponašanje i kontekst	Subjektivnost, može uticati na ponašanje ispitanika	Praćenje ponašanja glasača
Anketa	Kvantitativno	Pristup velikom broju ispitanika, jednostavna analiza	Rizik od pristrasnosti, problemi s reprezentativnošću	Predizborna istraživanja
Intervju	Kvalitativno	Dubinsko razumijevanje stavova i mišljenja	Ograničen broj učesnika, subjektivnost	Intervju sa političkim liderima
Fokus grupe	Kvalitativno	Generisanje ideja, diskusija o temama	Dominacija pojedinaca, moguće pristrasnosti	Diskusija o stavovima građana o javnim politikama

Zaključci o metodama istraživanja

- Svaka metoda ima svoje prednosti i ograničenja.
- Kombinacija kvantitativnih i kvalitativnih pristupa povećava validnost rezultata.
- Izbor metode zavisi od ciljeva istraživanja i dostupnih resursa.